

Musbet Hareket Ve Ezandaki Davet

Seite 1

يَاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
الْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Azîz, Sıddîk Kardeşlerim!

Üstâd Bedüzzaman (ra) Hazretleri'nin, 20. Lem'a İhlas Risâlesi adlı eserinde geçen *"Müsbet hareket etmektir ki; yani kendi mesleğinin muhabbetiyle hareket etmek. Başka mesleklerin adâveti ve başkalarının tenkîsi, onun fikrine ve ilmine müdâhale etmesin; onlarla meşgul olmasın."*¹ cümlesinin şerh ve îzâhı sadedinde, Cenâb-ı Hakk'ın tevîk ve inâyetiyle **on bir esâsı** beyân edeceğiz.

---

[1] Lem'alar, 20. Lem'a, 2. Sebeb, s. 151.

يَاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
الْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Azîz, Sıddîk Kardeşlerim!

Üstâd Bedüzzaman (ra) Hazretleri'nin, 20. Lem'a İhlas Risâlesi adlı eserinde geçen *"Müsbet hareket etmektir ki; yani kendi mesleğinin muhabbetiyle hareket etmek. Başka mesleklerin adâveti ve başkalarının tenkîsi, onun fikrine ve ilmine müdâhale etmesin; onlarla meşgul olmasın."*¹ cümlesinin şerh ve îzâhı sadedinde, Cenâb-ı Hakk'ın tevfiik ve inâyetiyle **on bir esâsı** beyân edeceğiz.

---

[1] Lem'alar, 20. Lem'a, 2. Sebeb, s. 151.

Birinci Esâs: İhlâstır.

Ellâhu Teâlâ, şöyle buyuruyor:

آلَا لِلّٰهِ الدِّينُ الْخَالِصُ

Yani, **“İyi bilin ki; hâlis dîn, yalnız Ellâh’ındır.”**¹ Yani, küfürden, şirkten, riyâdan, ucubdan, fahrdan, mâsivâdan, Ellâh ve âhiret hesabına olmayan dünyevî cümle arzulardan, hatta Cennet’i dahî asıl maksad yapmaktan ârî ve beri olarak yapılan ibadet, hâlistir ve ancak bu ibadet, Ellâh’a ulaşır.

Resûl-i Ekrem (sav), bu ayet-i kerîmeyi gelecek hadîs-i şerîfiyle şöyle îzâh etmiştir:

---

[1] Zümer, 39:3.

Birinci Esâs: İhlâstır.

Ellâhu Teâlâ, şöyle buyuruyor:

آلَا لِلّٰهِ الدِّينُ الْخَالِصُ

Yani, **“İyi bilin ki; hâlis dîn, yalnız Ellâh’ındır.”**¹ Yani, küfürden, şirkten, riyâdan, ucubdan, fahrdan, mâsivâdan, Ellâh ve âhiret hesabına olmayan dünyevî cümle arzulardan, hatta Cennet’i dahî asıl maksad yapmaktan ârî ve beri olarak yapılan ibadet, hâlistir ve ancak bu ibadet, Ellâh’a ulaşır.

Resûl-i Ekrem (sav), bu ayet-i kerîmeyi gelecek hadîs-i şerîfiyle şöyle îzâh etmiştir:

---

[1] Zümer, 39:3.

kontrole tabi tutmamız lâzımdır. Muhlisler bile büyük bir tehlike üzerinde ise ve kayma ihtimâlleri varsa, elbette bizim de kaymamız ve davayı kaybetmemiz, her ân için mümkündür. O halde tek çâre, nefsimizi kontrol edip yek vücûd haline gelmek ve ihlası tahsîl edip muhâfaza etmektir. Aksî takdîrde helâk olabiliriz.

Peki, helâktan kurtulanlar kimlerdir? Kurtulanlar, yalnız muhleslerdir.¹ Muhlesler; nebîler, mürseller ve bunlara tâbi olan bazı asfiyâ-i muhakkikîndir ki; Cenâb-ı Hak, onları, semâvî kitapların aslı ve esâsı olan Kur'ân ve Hadîs'in tedrîsi ve onların ahkâmının tecdîdi için seçer. Bu tâife, tehlikeden mahfûzdur. Çünkü Ellâhu Teâlâ, bu zevât-ı âliyeyi, kendi dîni için seçmiş ve onları, bizzat muhâfaza altına almıştır.

---

[1] Yûsuf, 12:24; Hicr, 15:40; Sâffât, 37:40, 74, 128, 160, 169; Sâd, 38:83.

kontrole tabi tutmamız lâzımdır. Muhlisler bile büyük bir tehlike üzerinde ise ve kayma ihtimâlleri varsa, elbette bizim de kaymamız ve davayı kaybetmemiz, her ân için mümkündür. O halde tek çâre, nefsimizi kontrol edip yek vücûd haline gelmek ve ihlası tahsîl edip muhâfaza etmektir. Aksî takdîrde helâk olabiliriz.

Peki, helâktan kurtulanlar kimlerdir? Kurtulanlar, yalnız muhleslerdir.¹ Muhlesler; nebîler, mürseller ve bunlara tâbi olan bazı asfiyâ-i muhakkikîndir ki; Cenâb-ı Hak, onları, semâvî kitapların aslı ve esâsı olan Kur'ân ve Hadîs'in tedrîsi ve onların ahkâmının tecdîdi için seçer. Bu tâife, tehlikeden mahfûzdur. Çünkü Ellâhu Teâlâ, bu zevât-ı âliyeyi, kendi dîni için seçmiş ve onları, bizzat muhâfaza altına almıştır.

---

[1] Yûsuf, 12:24; Hicr, 15:40; Sâffât, 37:40, 74, 128, 160, 169; Sâd, 38:83.

Seite 13

yanağını da çevir, ona da vursunlar. Bir Yahudi, gelip yahudiliğini anlatırsa, ona 'Doğrudur.' diyeceksin. Bir Hristiyan, hristiyanlığını anlatırsa, ona da 'Doğrudur.' diyeceksin. Bir sosyalist, sosyalistliğini anlatırsa, ona da 'Doğrudur.' diyeceksin. Böylece herkesin meslek ve meşrebinin doğruluğunu tasdik edeceksin. Müslüman biri, yanına gelip müslümanlığını anlattığında ise; onu da idare edeceksin ve gücü nisbetinde yüzüne güleceksin. Kâdirî olan bir şeyhin yanında, kâdiriliği medhedeceksin; Nakşî birinin yanında, nakşîlikten bahsedeceksin; Nûrcu birinin yanında, nûrculuğu müdâfaa edeceksin. İşte bütün bu tarz hareketler, hâşâ müsbet hareket değildir. Bilakis cemiyetin anladığı bu şekildeki müsbet hareket, Kur'ân'a göre münâfıklıktır.

Peki, müsbet hareket nasıl olur? Müsbet hareket odur ki; senin bir dînin, bir inancın, bir davan vardır. Davan, İslâm'ın iki temel

Seite 14

yanağını da çevir, ona da vursunlar. Bir Yahudi, gelip yahudiliğini anlatırsa, ona 'Doğrudur.' diyeceksin. Bir Hristiyan, hristiyanlığını anlatırsa, ona da 'Doğrudur.' diyeceksin. Bir sosyalist, sosyalistliğini anlatırsa, ona da 'Doğrudur.' diyeceksin. Böylece herkesin meslek ve meşrebinin doğruluğunu tasdik edeceksin. Müslüman biri, yanına gelip müslümanlığını anlattığında ise; onu da idare edeceksin ve gücü nisbetinde yüzüne güleceksin. Kâdirî olan bir şeyhin yanında, kâdiriliği medhedeceksin; Nakşî birinin yanında, nakşîlikten bahsedeceksin; Nûrcu birinin yanında, nûrculuğu müdâfaa edeceksin. İşte bütün bu tarz hareketler, hâşâ müsbet hareket değildir. Bilakis cemiyetin anladığı bu şekildeki müsbet hareket, Kur'ân'a göre münâfıklıktır.

Peki, müsbet hareket nasıl olur? Müsbet hareket odur ki; senin bir dînin, bir inancın, bir davan vardır. Davan, İslâm'ın iki temel

Seite 15

esâsı olan Kur'ân ve Sünnet'tir. Müslüman ise; Kur'ân ve Sünnet'te geçen cümle ahkâmı tasdik edip o ahkâmın ilmî, amelî ve edebî sahalarda icrâ ve tatbîkine tarafdâr olan ve bu ahkâmı teblîğ edendir. Bu cihette Müslüman'ın kendisine hâs bir şahsiyyeti ve kimliği vardır.

Cenâb-ı Ellâh, umûm cin ve insin iki cihân saâdetine medâr olmak için, kelâmı olan Kur'ân'ı ve O'nun birinci müfessiri olan Hadîs'i indirmiştir. O Kur'ân ve Hadîs'in, İcmâ-ı Sahâbe ve Kıyâs-ı Fukahâ'dan müteşekkil iki kanadı vardır. İcmâ' ve Kıyâs, Kur'ân ve Hadîs'in muhkemleştirilmesi içindir. Risâle-i Nûr ise; bu asırda bu dört şer'î delîli, bürhân ve hüccetlerle ilmen isbat etmiştir. İcmâ' ve Kıyâs tabirinde; hem fikhî mezhebler, hem akîde ilmi, hem de diğer bütün dînî ilimler dâhildir.

Seite 16

esâsı olan Kur'ân ve Sünnet'tir. Müslüman ise; Kur'ân ve Sünnet'te geçen cümle ahkâmı tasdik edip o ahkâmın ilmî, amelî ve edebî sahalarda icrâ ve tatbikine tarafdâr olan ve bu ahkâmı teblîğ edendir. Bu cihette Müslüman'ın kendisine hâs bir şahsiyyeti ve kimliği vardır.

Cenâb-ı Ellâh, umûm cin ve insin iki cihân saâdetine medâr olmak için, kelâmı olan Kur'ân'ı ve O'nun birinci müfessiri olan Hadîs'i indirmiştir. O Kur'ân ve Hadîs'in, İcmâ-ı Sahâbe ve Kıyâs-ı Fukahâ'dan müteşekkil iki kanadı vardır. İcmâ' ve Kıyâs, Kur'ân ve Hadîs'in muhkemleştirilmesi içindir. Risâle-i Nûr ise; bu asırda bu dört şer'î delîli, bürhân ve hüccetlerle ilmen isbat etmiştir. İcmâ' ve Kıyâs tabirinde; hem fikhî mezhebler, hem akîde ilmi, hem de diğer bütün dînî ilimler dâhildir.

Seite 17

müfessiri olan Hadîs'i ve bunları îzâh ve isbat eden İcmâ', Kıyâs ve Risâle-i Nûr'u anlat! Onun mesleğinin yanlışlarını, hatırına bile getirme; kusûrlarını anlatarak onu tenkîd etme! Başkasının tenkîdi, tenkîsi, senin ilmine ve fikrine müdâhale etmesin. Zira sen, hakkı bulmuşsun; kendi mesleğinin muhabbetiyle hareket etmek mecbûriyetindesin; kimseyi dinlemeye, onunla meşgul olmaya vaktin yoktur. Eğer bir mezhebe muhabbetin varsa; meselâ amel cihetinde Şâfiî Mezhebi'ne intisâb etmişsen, "huve'l-hâk" "Yalnız hâk, budur." demeye hakkın yoktur. "Sadece Şâfiî Mezhebi hakdır." dersin, dalâlete girmiş olursun. Ancak şöyle diyebilirsin; "Menbaî, Kitâb ve Sünnet olan bütün mezhebler hakdır. Fakat benim mezhebim, daha güzeldir." Hem meselâ; "Kur'ân'ın manasını ifâde eden bütün tefsîrlere hakdır. Fakat Risâle-i Nûr, bürhânî bir tefsîr olması hasebiyle daha güzeldir."

Seite 18

müfessiri olan Hadîs'i ve bunları îzâh ve isbat eden İcmâ', Kıyâs ve Risâle-i Nûr'u anlat! Onun mesleğinin yanlışlarını, hatırına bile getirme; kusûrlarını anlatarak onu tenkîd etme! Başkasının tenkîdi, tenkîsi, senin ilmine ve fikrine müdâhale etmesin. Zira sen, hakkı bulmuşsun; kendi mesleğinin muhabbetiyle hareket etmek mecbûriyetindesin; kimseyi dinlemeye, onunla meşgul olmaya vaktin yoktur. Eğer bir mezhebe muhabbetin varsa; meselâ amel cihetinde Şâfiî Mezhebi'ne intisâb etmişsen, "huve'l-hâk" "Yalnız hâk, budur." demeye hakkın yoktur. "Sadece Şâfiî Mezhebi hakdır." dersin, dalâlete girmiş olursun. Ancak şöyle diyebilirsin; "Menbaî, Kitâb ve Sünnet olan bütün mezhebler hakdır. Fakat benim mezhebim, daha güzeldir." Hem meselâ; "Kur'ân'ın manasını ifâde eden bütün tefsîrlere hakdır. Fakat Risâle-i Nûr, bürhânî bir tefsîr olması hasebiyle daha güzeldir."

Seite 19

kullanılmıştır. Fakat şimdi şartlar ağırlaşmış; asır başkalaşmış olduğundan; inkılâbât-ı zamaniyye ile bazı yanlışlar ve hurâfeler içine girmiş; bu asırda erbâbı kalmamıştır. Bu sebeble tasavvuf ve tarîkat, şu zamanda, bu asrın insanların ihtiyaçlarına cevap verecek kabiliyyette değildir. Bu asırda bu yolla hakîkate ulaşmak, adeta muhâldir, mümkün değildir.

Risâle-i Nûr, Kur'ân'ın tefsîri olarak, cadde-i suğrâ olan tasavvuf ve tarîkatı, Kur'ân'ın düstûrları ışığında ele alarak, bu mesleğin ağır şartlarını kaldırmış; bazı eşhâsa âid cadde-i suğrâdan kurtararak on iki tarîkatta tecdîdât yapmış ve doğrudan doğruya Sahâbe Mesleği haline getirmiş; şahsiyetçiliği ortadan kaldırmıştır. Bu işin erbâbı olmak isteyen, Risâle-i Nûr'u dikkatle okusun. Risâle-i Nûr'un tasavvufla alakalı yerlerini mütefekkirâne ve müdakkikâne mütâlaa etsin. Risâle-i

kullanılmıştır. Fakat şimdi şartlar ağırlaşmış; asır başkalaşmış olduğundan; inkılâbât-ı zamaniyye ile bazı yanlışlar ve hurâfeler içine girmiş; bu asırda erbâbı kalmamıştır. Bu sebeble tasavvuf ve tarîkat, şu zamanda, bu asrın insanların ihtiyaçlarına cevap verecek kabiliyyette değildir. Bu asırda bu yolla hakîkate ulaşmak, adeta muhâldir, mümkün değildir.

Risâle-i Nûr, Kur'ân'ın tefsîri olarak, cadde-i suğrâ olan tasavvuf ve tarîkatı, Kur'ân'ın düstûrları ışığında ele alarak, bu mesleğin ağır şartlarını kaldırmış; bazı eşhâsa âid cadde-i suğrâdan kurtararak on iki tarîkatta tecdîdât yapmış ve doğrudan doğruya Sahâbe Mesleği haline getirmiş; şahsiyetçiliği ortadan kaldırmıştır. Bu işin erbâbı olmak isteyen, Risâle-i Nûr'u dikkatle okusun. Risâle-i Nûr'un tasavvufla alakalı yerlerini mütefekkirâne ve müdakkikâne mütâlaa etsin. Risâle-i

Dördüncü Esâs: Kelâm İlmi hakkındadır.

Kelâm İlmi de Kur'ân'dan alınmış, zamanında çok şübheleri izâle etmiştir. Fakat bu meslek de cadde-i suğrâdır; cadde-i kübrâ-yı Kur'âniyye değildir; Kur'ânî bir isbat üslûbuna sâhib değildir. Üstâd Bedüzzaman (ra) Hazretleri, Kelâm İlmi'nde de tecdîd yaparak, bu ilmi, tarz-ı Sahâbe gibi doğrudan doğruya Kur'ân ve Hadîs'e bağlamıştır. Kelâm İlmi'ni, cadde-i suğrâ olmaktan çıkarmış; Risâle-i Nûr'da cem'etmiştir. O halde Kelâm İlmi'nin Hulasası, Risâle-i Nûr'da mevcûddur.

Demek Risâle-i Nûr'un takib ettiği metod ve tarz, Tasavvuf ve Kelâm İlmi'nin hakikatidir.

Dördüncü Esâs: Kelâm İlmi hakkındadır.

Kelâm İlmi de Kur'ân'dan alınmış, zamanında çok şübheleri izâle etmiştir. Fakat bu meslek de cadde-i suğrâdır; cadde-i kübrâ-yı Kur'âniyye değildir; Kur'ânî bir isbat üslûbuna sâhib değildir. Üstâd Bedüzzaman (ra) Hazretleri, Kelâm İlmi'nde de tecdîd yaparak, bu ilmi, tarz-ı Sahâbe gibi doğrudan doğruya Kur'ân ve Hadîs'e bağlamıştır. Kelâm İlmi'ni, cadde-i suğrâ olmaktan çıkarmış; Risâle-i Nûr'da cem'etmiştir. O halde Kelâm İlmi'nin Hulasası, Risâle-i Nûr'da mevcûddur.

Demek Risâle-i Nûr'un takib ettiği metod ve tarz, Tasavvuf ve Kelâm İlmi'nin hakikatidir.

Beşinci Esâs: İctihâd hakkındadır.

İctihâd hakdır; kapısı açıktır. Fakat şartları ağır olduğundan ve maniler bulunduğundan; hicrî ilk üç asırdan sonra hiçbir âlim, oraya girememiş; buna güç yetirememiştir. Her ne kadar müctehid-i fil mezheb yetişmişse de müstakil mezheb sâhibi yetişmemiştir. Tasavvuf ve Kelâm İlmi'ne çok hatâlar girdiği gibi; ictihâd mes'elesine de çok hatâlar girdi. Bu sebeble Üstâd Bedüzzaman (ra) Hazretleri, manilerden dolayı bu asırda o kapıdan girmenin mümkün olmadığını ifâde etmiştir.

Hulasa: Tasavvuf kapısı açıksa da oraya girmeye maniler var. Kelâm İlmi'nin kapısı açıksa da oraya girmeye maniler var. İctihâd kapısı açıksa da oraya girmeye maniler var.

Beşinci Esâs: İctihâd hakkındadır.

İctihâd hakdır; kapısı açıktır. Fakat şartları ağır olduğundan ve maniler bulunduğundan; hicrî ilk üç asırdan sonra hiçbir âlim, oraya girememiş; buna güç yetirememiştir. Her ne kadar müctehid-i fil mezheb yetişmişse de müstakil mezheb sâhibi yetişmemiştir. Tasavvuf ve Kelâm İlmi'ne çok hatâlar girdiği gibi; ictihâd mes'elesine de çok hatâlar girdi. Bu sebeble Üstâd Bedüzzaman (ra) Hazretleri, manilerden dolayı bu asırda o kapıdan girmenin mümkün olmadığını ifâde etmiştir.

Hulasa: Tasavvuf kapısı açıksa da oraya girmeye maniler var. Kelâm İlmi'nin kapısı açıksa da oraya girmeye maniler var. İctihâd kapısı açıksa da oraya girmeye maniler var.

*"Azîz kardeşlerim! Üstâdınız lâyuhtî değil. Onu hatasız zannetmek hatadır."*¹

*"Hiçbir müfsid, ben müfsidim demez. Dâima sûret-i haktan görünür. Yahud bâtlı hak görür. Evet, kimse demez ayranım ekşidir. Fakat siz mehenge vurmadañ almayınız. Zira çok silik söz ticârette geziyor. Hatta benim sözümü de ben söylediğim için hüsn-ü zan edip tamamını kabul etmeyiniz. Belki ben de müfsidim veya bilmediğim halde ifsâd ediyorum. Öyle ise her söylenen sözün kalbe girmesine yol vermeyiniz. İşte size söylediğim sözler hayâlin elinde kalsın, mehenge vurunuz. Eğer altun çıktı ise kalbde saklayınız. Bakır çıktı ise çok gıybeti üstüne ve bedduayı arkasına takınız, bana reddediniz, gönderiniz."*²

---

[1] Barla Lâhikası, s. 137.

[2] Münâzarât, s. 14.

*"Azîz kardeşlerim! Üstâdınız lâyuhtî değil. Onu hatasız zannetmek hatadır."*¹

*"Hiçbir müfsid, ben müfsidim demez. Dâima sûret-i haktan görünür. Yahud bâtlı hak görür. Evet, kimse demez ayranım ekşidir. Fakat siz mehenge vurmadañ almayınız. Zira çok silik söz ticârette geziyor. Hatta benim sözümü de ben söylediğim için hüsn-ü zan edip tamamını kabul etmeyiniz. Belki ben de müfsidim veya bilmediğim halde ifsâd ediyorum. Öyle ise her söylenen sözün kalbe girmesine yol vermeyiniz. İşte size söylediğim sözler hayâlin elinde kalsın, mehenge vurunuz. Eğer altun çıktı ise kalbde saklayınız. Bakır çıktı ise çok gıybeti üstüne ve bedduayı arkasına takınız, bana reddediniz, gönderiniz."*²

---

[1] Barla Lâhikası, s. 137.

[2] Münâzarât, s. 14.

Yedinci Esâs: Fırka-i Nâciye hakkındadır.

Resûl-i Ekrem (sav), fermân etmiş: *“Ümmetim, benden sonra yetmiş üç fırkaya ayrılacak. Yalnızca bir fırka, ehl-i necât olacak, kurtulacak.”*¹

Hadîste geçen “yetmiş üç” tabiri, çokluktan kinâyedir; ümmetin çok fırkalara ayrılacağına işârettir. Demek bu tabir, inhisâr ve tahdîdi ifâde etmez. Fırka-i nâciye ise; sadece Kitab ve Sünnet’i esâs tutan, bunlara sımsıkı temessük eden, dînden ta’vîz vermeyen tâifedir.

---

[1] Tirmizî, İmân, 18; İbnu Mâce, Fiten, 17.

Yedinci Esâs: Fırka-i Nâciye hakkındadır.

Resûl-i Ekrem (sav), fermân etmiş: *“Ümmetim, benden sonra yetmiş üç fırkaya ayrılacak. Yalnızca bir fırka, ehl-i necât olacak, kurtulacak.”*¹

Hadîste geçen “yetmiş üç” tabiri, çokluktan kinâyedir; ümmetin çok fırkalara ayrılacağına işârettir. Demek bu tabir, inhisâr ve tahdîdi ifâde etmez. Fırka-i nâciye ise; sadece Kitab ve Sünnet’i esâs tutan, bunlara sımsıkı temessük eden, dînden ta’vîz vermeyen tâifedir.

---

[1] Tirmizî, İmân, 18; İbnu Mâce, Fiten, 17.

Sekizinci Esâs: Ehl-i kibleyi tekfir etmemek hakkındadır.

Cenâb-ı Hak, Nisâ Sûresi'nde şöyle buyuruyor:

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْفَىٰ إِلَيْكُمْ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا

“Size selâm verene, ‘Sen, mü’min değilsin.’ demeyin.”¹

Resûl-i Ekrem (sav) de hadîs-i şerîflerinde şöyle buyurmuşlardır:

عَنْ أَبِي ذَرٍّ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ: لَا يَرْمِي رَجُلٌ رَجُلًا بِالْفِسْقِ أَوِ الْكُفْرِ، إِلَّا ارْتَدَّتْ عَلَيْهِ، إِنْ لَمْ يَكُنْ صَاحِبَهُ كَذَلِكَ .

---

[1] Nisa, 4:94.

Sekizinci Esâs: Ehl-i kibleyi tekfîr etmemek hakkındadır.

Cenâb-ı Hak, Nisâ Sûresi'nde şöyle buyuruyor:

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْفَىٰ إِلَيْكُمْ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا

“Size selâm verene, ‘Sen, mü’min değilsin.’ demeyin.”¹

Resûl-i Ekrem (sav) de hadîs-i şerîflerinde şöyle buyurmuşlardır:

عَنْ أَبِي ذَرٍّ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ: لَا يَرْمِي رَجُلٌ رَجُلًا بِالْفِسْقِ أَوِ الْكُفْرِ، إِلَّا ارْتَدَّتْ عَلَيْهِ، إِنْ لَمْ يَكُنْ صَاحِبَهُ كَذَلِكَ .

---

[1] Nisa, 4:94.

Ulemâ-i İslâm mezkûr hadis-i şerîflere şu ma'nayı vermişlerdir:

1. "Din kardeşine kâfir demeyi helâl sayan, bir Müslümana kâfir demeyi câiz gören, kendisi küfre düşmüş olur."
2. "Din kardeşine kâfir demenin günahı ve vebali kendisine döner. Yoksa kendisi kâfir olur, dinden çıkar demek değildir."¹

Amelî mezheb imâmları, Kur'an ve Ehâdis-i Nebeviyye'den ittifâken şu hükmü istihrâc etmişlerdir:

"Riddetin isbâtı, iki âdil şâhidin şehâdetiyle ve hâkimin vereceği hükümle gerçekleşir. Hâkim, mürted hakkında vereceği hükümden önce şunu yapar:

Hâkim üzerinde vâcibdir ki, önce onu

---

[1] Nevevî, Sahîh-i Müslim Şerhi, 2/51.

Ulemâ-i İslâm mezkûr hadis-i şerîflere şu ma'nayı vermişlerdir:

1. "Din kardeşine kâfir demeyi helâl sayan, bir Müslümana kâfir demeyi câiz gören, kendisi küfre düşmüş olur."
2. "Din kardeşine kâfir demenin günahı ve vebali kendisine döner. Yoksa kendisi kâfir olur, dinden çıkar demek değildir."¹

Amelî mezheb imâmları, Kur'an ve Ehâdis-i Nebeviyye'den ittifâken şu hükmü istihrâc etmişlerdir:

"Riddetin isbâtı, iki âdil şâhidin şehâdetiyle ve hâkimin vereceği hükümle gerçekleşir. Hâkim, mürted hakkında vereceği hükümden önce şunu yapar:

Hâkim üzerinde vâcibdir ki, önce onu

---

[1] Nevevî, Sahîh-i Müslim Şerhi, 2/51.

Seite 35

dîne davet etsin. Bir görüşe göre, bu davet sünnettir. Bu davet karşısında o şahıs, hemen Müslüman olmalıdır. Bir kavle göre ise, mahkeme-i şer'iyyece kendisine üç güne kadar mühlet verilir. Eğer o şahıs, bâtil itikadından vaz geçip Müslüman olmazsa, o zaman irtidâdına hükmolunup mahkeme-i şer'iyyece öldürülür."

"Gerek Şâfiî ve gerek Hanefî fıkıh kitâblarında geçen tekfîr hakkındaki bazı örneklerden dolayı halkın tekfîrine kolayca gidilmemelidir. (Bu cümlede geçen küfürden murad, lâzım-ı küfürdür; iltizâm-ı küfür değildir.) Çünkü bu tekfîr mes'elesi, gayet tehlikelidir. Bazen kişi, yanlış bir hükümden dolayı Müslüman birini tekfîr etmekle kendisi kâfir olur."¹

---

[1] Kitâbu'l-Fıkh Ale'l-Mezâhibi'l-Erbâa, c. 5, s. 423-424; Tuhfetu'l-Muhtâc, c. 9, s. 88

Seite 36

dîne davet etsin. Bir görüşe göre, bu davet sünnettir. Bu davet karşısında o şahıs, hemen Müslüman olmalıdır. Bir kavle göre ise, mahkeme-i şer'iyyece kendisine üç güne kadar mühlet verilir. Eğer o şahıs, bâtil itikadından vaz geçip Müslüman olmazsa, o zaman irtidâdına hükmolunup mahkeme-i şer'iyyece öldürülür."

"Gerek Şâfiî ve gerek Hanefî fıkıh kitâblarında geçen tekfîr hakkındaki bazı örneklerden dolayı halkın tekfirine kolayca gidilmemelidir. (Bu cümlede geçen küfürden murad, lâzım-ı küfürdür; iltizâm-ı küfür değildir.) Çünkü bu tekfîr mes'elesi, gayet tehlikelidir. Bazen kişi, yanlış bir hükümden dolayı Müslüman birini tekfîr etmekle kendisi kâfir olur."¹

---

[1] Kitâbu'l-Fıkh Ale'l-Mezâhibi'l-Erbâa, c. 5, s. 423-424; Tuhfetu'l-Muhtâc, c. 9, s. 88

eden cezayı tatbik etmek değildir. Zira bu vazîfe, Devlet-i İslâmiye'ye aiddir.

Üstâd Bediüzzaman (ra) Hazretleri, konuyla alakalı olarak şöyle buyurmuştur:

"Madem zemmetmemek ve tekfir etmemekte bir emr-i şer'î yok, fakat zemde ve tekfirden hüküm-ü şer'î var. Zemm ve tekfir, eğer haksız olsa, büyük zararı var; eğer haklı ise, hiç hayır ve sevab yok. Çünkü tekfire ve zemme müstehak hadsizdir. Fakat zemmetmemek, tekfir etmemekte hiçbir hüküm-ü şer'î yok, hiç zararı da yok.

*İşte bu hakikat içindir ki; ehl-i hakikat, başta Eimme-i Erbaa ve Ehl-i Beyt'in Eimme-i İsna Aşer olarak Ehl-i Sünnet, mezkûr hakikata müstenid olan kanun-u kudsiyeyi kendilerine rehber edip, İslâmlar içinde o eski zaman fitnelerinden medar-ı bahs ve münakaşa etmeyi caiz görmemişler; menfaatsiz, zararı var demişler."*¹

---

[1] Emirdağ Lâhikası I, s. 205.

eden cezayı tatbik etmek değildir. Zira bu vazîfe, Devlet-i İslâmiye'ye aiddir.

Üstâd Bedüzzaman (ra) Hazretleri, konuyla alakalı olarak şöyle buyurmuştur:

"Madem zemmetmemek ve tekfir etmemekte bir emr-i şer'î yok, fakat zemde ve tekfirden hüküm-ü şer'î var. Zemm ve tekfir, eğer haksız olsa, büyük zararı var; eğer haklı ise, hiç hayır ve sevab yok. Çünkü tekfire ve zemme müstehak hadsizdir. Fakat zemmetmemek, tekfir etmemekte hiçbir hüküm-ü şer'î yok, hiç zararı da yok.

*İşte bu hakikat içindir ki; ehl-i hakikat, başta Eimme-i Erbaa ve Ehl-i Beyt'in Eimme-i İsna Aşer olarak Ehl-i Sünnet, mezkûr hakikata müstenid olan kanun-u kudsiyeyi kendilerine rehber edip, İslâmlar içinde o eski zaman fitnelerinden medar-ı bahs ve münakaşa etmeyi caiz görmemişler; menfaatsiz, zararı var demişler."*¹

---

[1] Emirdağ Lâhikası I, s. 205.

Kardeşlerim!

Burası Dâr-ı İslâm'dır. Âbâ ve ecdâdı Müslüman olanların tekfirine gidilmez. Ehl-i kiblenin tekfirine gitmek, şer'an câiz değildir, haramdır. Öyleyse size evvel ahir tavsiyem, namazda yüzünü kıblemize çeviren; cenâzesini, Kur'an ve Hadîs'in emri üzere bizim gibi defneden insanları; hangi meslek, meşreb ve fırkadan olursa olsun, tekfir etmeyin. Zira ehl-i kible tekfir edilmez. Ehl-i kibleyi tekfir edenlerin âkibetinden korkulur. Fırka-i nâciye ünvânında dâhil olmamız için, kimseyi tekfir etmememiz lâzım ve elzemdir.

Seite 40

Kardeşlerim!

Burası Dâr-ı İslâm'dır. Âbâ ve ecdâdı Müslüman olanların tekfirine gidilmez. Ehl-i kiblenin tekfirine gitmek, şer'an câiz değildir, haramdır. Öyleyse size evvel ahir tavsiyem, namazda yüzünü kıblemize çeviren; cenâzesini, Kur'an ve Hadîs'in emri üzere bizim gibi defneden insanları; hangi meslek, meşreb ve fırkadan olursa olsun, tekfir etmeyin. Zira ehl-i kible tekfir edilmez. Ehl-i kibleyi tekfir edenlerin âkibetinden korkulur. Fırka-i nâciye ünvânında dâhil olmamız için, kimseyi tekfir etmememiz lâzım ve elzemdir.

Seite 41

“Bu Zât, velîdir, kutubdur, Mehdî’dir, evlâd-ı Resûl’dur; gidelim bize şefaât etsin, dünya ve âhirette işimiz râst gelsin.” diye Üstâd Hazretleri’ni mübârek ve makam sâhibi bilip ziyâretine gelenlerdir. Bu kapı da kapalıdır. Bediüzzaman Hazretleri, bu ikinci şahsiyyeti için ziyâretine gelenlerin, bu ziyâretlerinin de boşu boşuna olduğunu ifâde etmiş ve “Yasaktır, şahsiyyetçiliktir.” deyip bu niyet ile gelenleri kabul etmemiştir.

Üçüncü şahsiyyet: Kur’ân-ı Hakîm’in dellâlı olması cihetindeki şahsiyyetidir. Üstâd Hazretleri’ni, Kur’ân-ı Hakîm’in dellâlı bilip, o niyetle ziyâretine gelenleri, bu Zât, kabul etmiştir.

Bediüzzaman Hazretleri, ziyâretçilerle alakalı mektûbunun sonunda meâlen diyor ki; “Ziyâretiniz, benim şahsım ve velîliğim için değil; belki Kur’ân’a ve Hadîs’e olan davetim

“Bu Zât, velîdir, kutubdur, Mehdî’dîr, evlâd-ı Resûl’dur; gidelim bize şefaât etsin, dünya ve âhirette işimiz râst gelsin.” diye Üstâd Hazretleri’ni mübârek ve makam sâhibi bilip ziyâretine gelenlerdir. Bu kapı da kapalıdır. Bediüzzaman Hazretleri, bu ikinci şahsiyyeti için ziyâretine gelenlerin, bu ziyâretlerinin de boşu boşuna olduğunu ifâde etmiş ve “Yasaktır, şahsiyyetçiliktir.” deyip bu niyet ile gelenleri kabul etmemiştir.

Üçüncü şahsiyyet: Kur’ân-ı Hakîm’in dellâlı olması cihetindeki şahsiyyetidir. Üstâd Hazretleri’ni, Kur’ân-ı Hakîm’in dellâlı bilip, o niyetle ziyâretine gelenleri, bu Zât, kabul etmiştir.

Bediüzzaman Hazretleri, ziyâretçilerle alakalı mektûbunun sonunda meâlen diyor ki; “Ziyâretiniz, benim şahsım ve velîliğim için değil; belki Kur’ân’a ve Hadîs’e olan davetim

Seite 43

Üstâd Bedüzzaman (ra) Hazretleri, bu mevzu'yu, Mektûbât, 26. Mektûb, 2. Mebhas ve 26. Mektûb, 4. Mebhas, 10. Mes'ele adlı eserlerinde, mufasssal bir sûrette îzâh etmiştir. Bu eserlere mürâcaat edilebilir.

Ben de bu mes'ele münâsebetiyle derim ki; benim de üç şahsiyyetim vardır:

Birincisi: Ben, Varto'nun Kers köyünde Molla Resûl'ün oğlu olarak dünyaya geldim. Şayet siz, "Bu Molla, hânedân sâhibidir; âbâ ve ecdâdı müşerreftir." diye yanıma veya ziyâretime gelmişseniz, bu ziyâretiniz, boştur; âhirette size hiçbir faydası yoktur. Hem bu cihetteki muhabbetiniz, lillâh için değildir.

İkincisi: "Molla Muhammed, kutubdur, velîdir, Risâle-i Nûr dairesinde emsâli yoktur." gibi düşüncelerle gelmişseniz; bu ziyâretiniz de boştur. Böyle bir düşünce, Kur'ân davasına

Seite 44

Üstâd Bedüzzaman (ra) Hazretleri, bu mevzu'yu, Mektûbât, 26. Mektûb, 2. Mebhas ve 26. Mektûb, 4. Mebhas, 10. Mes'ele adlı eserlerinde, mufasssal bir sûrette îzâh etmiştir. Bu eserlere mürâcaat edilebilir.

Ben de bu mes'ele münâsebetiyle derim ki; benim de üç şahsiyyetim vardır:

Birincisi: Ben, Varto'nun Kers köyünde Molla Resûl'ün oğlu olarak dünyaya geldim. Şayet siz, "Bu Molla, hânedân sâhibidir; âbâ ve ecdâdı müşerreftir." diye yanıma veya ziyâretime gelmişseniz, bu ziyâretiniz, boştur; âhirette size hiçbir faydası yoktur. Hem bu cihetteki muhabbetiniz, lillâh için değildir.

İkincisi: "Molla Muhammed, kutubdur, velîdir, Risâle-i Nûr dairesinde emsâli yoktur." gibi düşüncelerle gelmişseniz; bu ziyâretiniz de boştur. Böyle bir düşünce, Kur'ân davasına

Seite 45

gölge olmaktır. Eğer benim kutbiyyetimi, gavsiiyyetimi niyet edip gelmişseniz; ben de bunu kabul etsem; o zaman Kur'ân'ın karşısında yeni bir dava ile ortaya atılmış olurum ki; neûzu billâh böyle bir dava, bâtıldır.

Ellâh'ın velîsi, mestûrdur, gizlidir; peygamberler gibi açık değildir. Bundan böyle bir şahsın, halkı, kutbiyyetine, gavsiiyyetine, mehdiyyetine, müceddidiyyetine davet etmesi, harâmdır. Bugünkü gibi Âlem-i İslâm'da, böyle bir dava, geçmişte vuku' bulmamıştır. Beyazıd-ı Bestâmî zamanında, böyle bir dava, bazı eşhâs tarafından kısmen vuku' bulduysa da o zamanki devlet ricâli, hepsinin katline fetvâ verdi ve hepsini öldürdüler.

Kutbiyyet, gavsiiyyet, mehdiyyet cereyânı için, bir insanın etrafında toplanmak, harâmdır, yasaktır, memnû'dür. Hatta böyle bir davada bulunmak, gitgide insanı şirke ve küfre

Seite 46

gölge olmaktır. Eğer benim kutbiyyetimi, gavsiiyyetimi niyet edip gelmişseniz; ben de bunu kabul etsem; o zaman Kur'ân'ın karşısında yeni bir dava ile ortaya atılmış olurum ki; neûzu billâh böyle bir dava, bâtıldır.

Ellâh'ın velîsi, mestûrdur, gizlidir; peygamberler gibi açık değildir. Bundan böyle bir şahsın, halkı, kutbiyyetine, gavsiiyyetine, mehdiyyetine, müceddidiyyetine davet etmesi, harâmdır. Bugünkü gibi Âlem-i İslâm'da, böyle bir dava, geçmişte vuku' bulmamıştır. Beyazıd-ı Bestâmî zamanında, böyle bir dava, bazı eşhâs tarafından kısmen vuku' bulduysa da o zamanki devlet ricâli, hepsinin katline fetvâ verdi ve hepsini öldürdüler.

Kutbiyyet, gavsiiyyet, mehdiyyet cereyânı için, bir insanın etrafında toplanmak, harâmdır, yasaktır, memnû'dür. Hatta böyle bir davada bulunmak, gitgide insanı şirke ve küfre

Seite 47

yerleşmiyorsa, azâmet-i İlâhiye'yi düşünün.

Müezzin, evvelâ günde beş defa bu şübheyi izâle ediyor. *"Ellâh, büyüktür, birdir, şerîki yoktur."* diye ilan ediyor. Bedüzzaman (ra) Hazretleri bu konuda şöyle buyuruyor:

"Şeytanın en büyük bir desîsesi: Hakâik-i îmânîyenin azâmeti cihetinde dar kalbli ve kısa akıllı ve kasır fikirli insanları aldatır, der ki: "Bir tek zât, umûm zerrat ve seyyârât ve nücûmu ve sâir mevcûdâtı bütün ahvâliyle tedbîr-i rubûbiyyetinde çeviriyor, idare ediyor deniliyor. Böyle hadsiz acîb büyük mes'eleye nasıl inanılabilir? Nasıl kalbe yerleşir? Nasıl fikir kabul edebilir?" der. Acz-i insanî noktasında bir hiss-i inkârî uyandırıyor.

Elcevab: Şeytanın bu desîsesini susturan sır: **اللَّهُ أَكْبَرُ** dir. Ve cevab-ı hakîkîsi de **اللَّهُ أَكْبَرُ** dir.

Seite 48

yerleşmiyorsa, azâmet-i İlâhiye'yi düşünün.

Müezzin, evvelâ günde beş defa bu şübheyi izâle ediyor. *"Ellâh, büyüktür, birdir, şerîki yoktur."* diye ilan ediyor. Bedüzzaman (ra) Hazretleri bu konuda şöyle buyuruyor:

"Şeytanın en büyük bir desîsesi: Hakâik-i îmânîyenin azâmeti cihetinde dar kalbli ve kısa akıllı ve kasır fikirli insanları aldatır, der ki: "Bir tek zât, umûm zerrat ve seyyârât ve nücûmu ve sâir mevcûdâtı bütün ahvâliyle tedbîr-i rubûbiyyetinde çeviriyor, idare ediyor deniliyor. Böyle hadsiz acîb büyük mes'eleye nasıl inanılabilir? Nasıl kalbe yerleşir? Nasıl fikir kabul edebilir?" der. Acz-i insanî noktasında bir hiss-i inkârî uyandırıyor.

Elcevab: Şeytanın bu desîsesini susturan sır: **اللَّهُ أَكْبَرُ** dir. Ve cevab-ı hakîkîsi de **اللَّهُ أَكْبَرُ** dir.

Evet اَللّٰهُ اَكْبَرُ in ziyade kesretle şeâir-i İslâmiyede tekrarı, bu desîseyi mahvetmek içindir.”¹

Bütün dünya toplansa, Ellâh'ın mâhiyetini bilemez. Zira Ellâh, madde ve cisim değildir. Zaman, mekân, sûret, cihet gibi mahlûkâtın evsâfı olan kaydlarla mukayyed değildir. O Zât-ı Akdes, hiçbir şeye benzemez. Nûr'dur; fakat bildiğimiz nûr cinsinden değildir. Bizler, اَللّٰهُ اَكْبَرُ demekle Vâcibu'l-Vücûd unvânıyla müsemmâ bir Zât-ı Zülcelâl'i mülâhaza ediyoruz. “O, bizim ve bütün mevcûdâtın Ma'bûd'udur.” diye itikâd ediyoruz. İşte müezzin, her gün beş defa bu yüksek hakîkatı âleme ilan ediyor.

Kur'ân-ı Azîmu'ş-Şân'da davetle alakalı birkaç ayet-i kerîmede şöyle fermân buyruluyor:

---

[1] Lem'alar, 13. Lem'a, 13. İşâret, 1. Nokta, s. 87.

Evet اَللّٰهُ اَكْبَرُ in ziyade kesretle şeâir-i İslâmiyede tekrarı, bu desîseyi mahvetmek içindir.”¹

Bütün dünya toplansa, Ellâh'ın mâhiyetini bilemez. Zira Ellâh, madde ve cisim değildir. Zaman, mekân, sûret, cihet gibi mahlûkâtın evsâfı olan kaydlarla mukayyed değildir. O Zât-ı Akdes, hiçbir şeye benzemez. Nûr'dur; fakat bildiğimiz nûr cinsinden değildir. Bizler, اَللّٰهُ اَكْبَرُ demekle Vâcibu'l-Vücûd unvânıyla müsemmâ bir Zât-ı Zülcelâl'i mülâhaza ediyoruz. “O, bizim ve bütün mevcûdâtın Ma'bûd'udur.” diye itikâd ediyoruz. İşte müezzin, her gün beş defa bu yüksek hakîkatı âleme ilan ediyor.

Kur'ân-ı Azîmu'ş-Şân'da davetle alakalı birkaç ayet-i kerîmede şöyle fermân buyruluyor:

---

[1] Lem'alar, 13. Lem'a, 13. İşâret, 1. Nokta, s. 87.

لَا دَعْوَةَ إِلَّا الْحَقُّ

"Hâk olan davet, yalnız Ellâh'adır."¹

Bu ayet-i kerîmelerde geçen "dâî" ve "davet" kelimelerinden murâd; her ne kadar Kur'ân ve Resûl-i Ekrem (asm) ise de o davetin temsîli, Asr-ı Saâdet'ten bugüne kadar aktâr-ı âlemde okunan "Ezan-ı Muhammedî (asm)"dır. O ayetlerin sarîhî veya işârî manasının ezan olduğu, muhakkaktır. Yani, *"Ezana icâbet edin!"* manasındadır.

Evet, Kur'ân'ın bütün davası, maksadı, esâsı ezanın içinde toplanmıştır. Zira Kur'ân'ın asıl maksadları; tevhîd, haşir, nübüvvet, adâlet ve ibadet olmak üzere dördtür. Bu dört esâs, her gün beş defa okunan ezan vasıtasıyla ders verilmekte, ilan edilmektedir.

---

[1] Ra'd, 13:14.

لَا دَعْوَةَ إِلَّا الْحَقُّ

***"Hâk olan davet, yalnız Ellâh'adır."*¹**

Bu ayet-i kerîmelerde geçen "dâî" ve "davet" kelimelerinden murâd; her ne kadar Kur'ân ve Resûl-i Ekrem (asm) ise de o davetin temsîli, Asr-ı Saâdet'ten bugüne kadar aktâr-ı âlemde okunan "Ezan-ı Muhammedî (asm)"dır. O ayetlerin sarîhî veya işârî manasının ezan olduğu, muhakkaktır. Yani, *"Ezana icâbet edin!"* manasındadır.

Evet, Kur'ân'ın bütün davası, maksadı, esâsı ezanın içinde toplanmıştır. Zira Kur'ân'ın asıl maksadları; tevhîd, haşir, nübüvvet, adâlet ve ibadet olmak üzere dördtür. Bu dört esâs, her gün beş defa okunan ezan vasıtasıyla ders verilmekte, ilan edilmektedir.

---

[1] Ra'd, 13:14.

Ezanda üç davet mevcûddur:

Birinci Davet: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ cümle-i kudsiyyesi ile Kur'ân-ı Azîmu's-Şân'a davettir ki; O Kitab-ı Mukaddes, tev'hîd-i hakîkîyi ve tev'hîd-i hâlisi bütün merâtibiyle ders vermektedir.

Evet, bu kâinâtı, tekvînî kanunlarla idare eden yalnız Ellâh olduğu gibi; Kur'ân'ı indiren ve Kur'ân'la bizi teklîf altına alan da yalnız O'dur. Dolayısıyla irâdemizle teklîfî kanunlara itâat etmek mecbûriyetindeyiz. Kur'ân'ın ifâdesiyle; kâinât, nasıl tekvînen ibadetle meşgul ise; nev'-i beşer de teklîfen ibadetle meşgul olması, zarûrî ve elzemdir. Zira onun yaratılış gâyesi, ibadettir. İbadet ise; ilmî, amelî ve edebî sahalarda Kur'ân ve Sünnet'in ahkâmının icrâ ve tatbîk edilmesidir.

Ezanda üç davet mevcûddur:

Birinci Davet: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ cümle-i kudsîyyesi ile Kur'ân-ı Azîmu's-Şân'a davettir ki; O Kitab-ı Mukaddes, tev'hîd-i hakîkîyi ve tev'hîd-i hâlisi bütün merâtibiyle ders vermektedir.

Evet, bu kâinâtı, tekvînî kanunlarla idare eden yalnız Ellâh olduğu gibi; Kur'ân'ı indiren ve Kur'ân'la bizi teklîf altına alan da yalnız O'dur. Dolayısıyla irâdemizle teklîfî kanunlara itâat etmek mecbûriyetindeyiz. Kur'ân'ın ifâdesiyle; kâinât, nasıl tekvînen ibadetle meşgul ise; nev'-i beşer de teklîfen ibadetle meşgul olması, zarûrî ve elzemdir. Zira onun yaratılış gâyesi, ibadettir. İbadet ise; ilmî, amelî ve edebî sahalarda Kur'ân ve Sünnet'in ahkâmının icrâ ve tatbîk edilmesidir.

Seite 55

bu davette, altı erkân-ı îmâniye, mevcûddur. İşte mü'min, bu cümle-i kudsiyye ile der ki; "Bütün erkân-ı îmâniye, haktır; hepsini kabul ve tasdîk ederim."

Hulasa: Müezzin, أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ demekle; *"Kur'ân haktır, Ellâh'ın kelâmıdır; içinde tekvînî ve teklîfî ne kadar emir varsa, hepsini kabul ettim ve kuvvetim nisbetinde o evâmire itâat ederim."* manasını ifâde ediyor ve herkesi, bu hakikatleri kabul etmeye davet ediyor; *"Gelin! Bu daveti kabul edin. Kur'ân'ın ahkâmına îmân ve itâat edin!"* diyor.

Bütün peygamberlerin şerîatlerinde mevcûd olan bütün teklîfî emirler, beş mühim esâsı muhâfaza etmek içindir ki; bu beş esâsa, "zarûrât-ı hamse" veya "makâsıd-ı hamse" veya "külliyyât-ı hamse" denir. Bunlar:

1. Aklın korunmasıdır. Bu maksadın tahakkuku

Seite 56

bu davette, altı erkân-ı îmâniye, mevcûddur. İşte mü'min, bu cümle-i kudsiyye ile der ki; "Bütün erkân-ı îmâniye, haktır; hepsini kabul ve tasdîk ederim."

Hulasa: Müezzin, أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ demekle; *"Kur'ân haktır, Ellâh'ın kelâmıdır; içinde tekvînî ve teklîfî ne kadar emir varsa, hepsini kabul ettim ve kuvvetim nisbetinde o evâmire itâat ederim."* manasını ifâde ediyor ve herkesi, bu hakikatleri kabul etmeye davet ediyor; *"Gelin! Bu daveti kabul edin. Kur'ân'ın ahkâmına îmân ve itâat edin!"* diyor.

Bütün peygamberlerin şerâatlerinde mevcûd olan bütün teklîfî emirler, beş mühim esâsı muhâfaza etmek içindir ki; bu beş esâsa, "zarûrât-ı hamse" veya "makâsıd-ı hamse" veya "külliyyât-ı hamse" denir. Bunlar:

1. Aklın korunmasıdır. Bu maksadın tahakkuku

Seite 57

Sahâbe-i Kirâm'ın ekserisi, bu hâdise-i azîmeyi kabullenmekte zorlandılar. İşte o zaman Hazret-i Ebû Bekir (ra), nâsa tesellî vermek ve onları intibâha sevk etmek maksadıyla şöyle bir hitâbette bulundu:

مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يَعْبُدُ مُحَمَّدًا فَإِنَّ مُحَمَّدًا قَدْ مَاتَ وَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ يَعْبُدُ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ

*"Sizden her kim, Muhammed (asm)'a ibadet ediyorsa, bilsin ki; Muhammed (asm), ölmüştür. Kim de Ellâh'a ibadet ve kulluk ediyorsa, bilsin ki; Ellâh, Hayy'dır, ölmez."*¹

O halde **اللَّهُ رَسُولُ اللَّهِ** cümlesi, bütün âleme ilan eder ki; Resûl-i Ekrem (asm)'ın maddî şahsiyeti de dâhil, hiçbir ferd-i insana ve hiçbir mahlûka davet, câiz değildir,

---

[1] Tabakât, 2:268; Buharî, Kitabu'l-Meğâzî, 83, Hadîs No: 4454.

Sahâbe-i Kirâm'ın ekserisi, bu hâdise-i azîmeyi kabullenmekte zorlandılar. İşte o zaman Hazret-i Ebû Bekir (ra), nâsa tesellî vermek ve onları intibâha sevk etmek maksadıyla şöyle bir hitâbette bulundu:

مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يَعْبُدُ مُحَمَّدًا فَإِنَّ مُحَمَّدًا قَدْ مَاتَ وَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ يَعْبُدُ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ

*"Sizden her kim, Muhammed (asm)'a ibadet ediyorsa, bilsin ki; Muhammed (asm), ölmüştür. Kim de Ellâh'a ibadet ve kulluk ediyorsa, bilsin ki; Ellâh, Hayy'dır, ölmez."*¹

O halde **اللَّهُ رَسُولُ اللَّهِ** cümlesi, bütün âleme ilan eder ki; Resûl-i Ekrem (asm)'ın maddî şahsiyeti de dâhil, hiçbir ferd-i insana ve hiçbir mahlûka davet, câiz değildir,

---

[1] Tabakât, 2:268; Buhârî, Kitabu'l-Meğâzî, 83, Hadîs No: 4454.

Seite 59

kitabların hulasası olan Kur'ân'a davet eder. أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ cümlesi ise, bütün peygamberlerin sünnetlerinin Hulasası olan ve bütün edyân-ı semâviyenin hakikatini beyân eden Sünnet-i Nebevîye'ye davet eder. O halde bu iki davetten başka davet, merdûddur.

Hulasa: Müezzîn, bin dört yüz senedir çağırıyor ve ilan ediyor ki; İmam'ınız, yalnız Kur'ân'dır; Mürşid'iniz, yalnız Resûl-i Ekrem (asm)'dir. Güneş gibi bedîhî olan bu kadar ilanattan sonra, hâlâ başka imam ve mürşid aramak, bir insan için en büyük bedbahtlıktır; hilâf-ı akıl, kalb ve vîcdândır.

Demek Kur'ân, İmam'dır, haktır; başka İmam yoktur. Hazret-i Muhammed (asm), Resûlullâh'tır, haktır, Mürşid-i Ekmel'dir; başka mürşid yoktur. O Zât-ı Ekrem (asm)'in Sünnet-i Seniyyesi, haktır ve en doğru rehberdir.

Seite 60

kitabların hulasası olan Kur'ân'a davet eder. أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ cümlesi ise, bütün peygamberlerin sünnetlerinin Hulasası olan ve bütün edyân-ı semâviyenin hakikatini beyân eden Sünnet-i Nebevîye'ye davet eder. O halde bu iki davetten başka davet, merdûddur.

Hulasa: Müezzin, bin dört yüz senedir çağırıyor ve ilan ediyor ki; İmam'ınız, yalnız Kur'ân'dır; Mürşid'iniz, yalnız Resûl-i Ekrem (asm)'dir. Güneş gibi bedîhî olan bu kadar ilanattan sonra, hâlâ başka imam ve mürşid aramak, bir insan için en büyük bedbahtlıktır; hilâf-ı akıl, kalb ve vîcdândır.

Demek Kur'ân, İmam'dır, haktır; başka İmam yoktur. Hazret-i Muhammed (asm), Resûlullâh'tır, haktır, Mürşid-i Ekmel'dir; başka mürşid yoktur. O Zât-ı Ekrem (asm)'in Sünnet-i Seniyyesi, haktır ve en doğru rehberdir.

Seite 61

Hem أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ cümlesi ilan eder ki; *“Başta Resûl-i Ekrem (asm) olmak üzere bütün peygamberlere îmân edin; peygamberlik müessesesi haktır; nev’-i beşer için zarûrîdir. Mürşidiniz, Resûlullâh’tır; rehberiniz, saâdet-i dâreynin temel taşı olan Sünnet-i Seniyye’dır. O’na îmân ve ittibâ’ etmek sûretiyle dünya ve âhiret saâdetine mazhar olun.”*

Demek davet, yalnız Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyân’a ve Sünnet-i Nebeviyye’ye olur. Bu davet, bin dört yüz sene önce tesbît edilmiş ve kıyamete kadar hükmü devam edecektir. O halde kutbiyet, gavsîyyet, mehdiyyet, sosyalistlik, lâiklik gibi başka bütün davetler, bâtıldır, merdûddur, yasaktır, harâmdır.

Üçüncü Davet: حَتَّى عَلَى الصَّلَاةِ cümle-i kudsiyyesi ile ifâde edilen **“namâz ibadeti”**ne davettir.

Hem أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ cümlesi ilan eder ki; *“Başta Resûl-i Ekrem (asm) olmak üzere bütün peygamberlere îmân edin; peygamberlik müessesesi haktır; nev’-i beşer için zarûrîdir. Mürşidiniz, Resûlullâh’tır; rehberiniz, saâdet-i dâreynin temel taşı olan Sünnet-i Seniyye’dır. O’na îmân ve ittibâ’ etmek sûretiyle dünya ve âhiret saâdetine mazhar olun.”*

Demek davet, yalnız Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyân’a ve Sünnet-i Nebeviyye’ye olur. Bu davet, bin dört yüz sene önce tesbît edilmiş ve kıyamete kadar hükmü devam edecektir. O halde kutbiyet, gavsîyyet, mehdiyyet, sosyalistlik, lâiklik gibi başka bütün davetler, bâtıldır, merdûddur, yasaktır, harâmdır.

Üçüncü Davet: حَتَّى عَلَى الصَّلَاةِ cümle-i kudsiyyesi ile ifâde edilen **“namâz ibadeti”**ne davettir.

Seite 63

Müezzin, Ellâh'a ve Resûlullâh'a davet ettikten sonra, Ellâh'a nasıl kavuşacağımızı ve O'nu nasıl râzı edeceğimizi, bu üçüncü davet ile bütün âleme ilan ediyor. Yani, bu cümle, evvelki iki cümlenin îzâhı hükmünde olup "namâz" ibadetine yapılan davettir.

Evet, namâz, mü'minin mi'râcıdır; kulun, Ellâh'a en yakın olduğu andır. İbadetlerin bütün envâ'ı ve mahlûkâtın bütün elvân-ı ibadâtı, namâzın içinde derc edilmiştir. O halde beş farz namâzını kılan, Mi'râc-ı Nebeviyye'ye mazhar olur; bütün kâinât ile beraber ibadet halkasına girip onların ibadetlerine ortak olur. İşte kul, ancak böyle namâz vasıtasıyla küllîleşerek ibadet etmek sûretiyle kurtulur.

Demek ezan-ı şerîf, حَيَّ عَلَى الصَّلَاة cümlesi ile bütün Müslümanlara çağrıda bulunuyor ve manen diyor ki; *"Ey ehl-i îmân ve İslâm! Haydi, namâzı topyekün cemaat içinde ikâme*

Müezzin, Ellâh'a ve Resûlullâh'a davet ettikten sonra, Ellâh'a nasıl kavuşacağımızı ve O'nu nasıl râzı edeceğimizi, bu üçüncü davet ile bütün âleme ilan ediyor. Yani, bu cümle, evvelki iki cümlenin îzâhı hükmünde olup "namâz" ibadetine yapılan davettir.

Evet, namâz, mü'minin mi'râcıdır; kulun, Ellâh'a en yakın olduğu andır. İbadetlerin bütün envâ'ı ve mahlûkâtın bütün elvân-ı ibadâtı, namâzın içinde derc edilmiştir. O halde beş farz namâzını kılan, Mi'râc-ı Nebeviyye'ye mazhar olur; bütün kâinât ile beraber ibadet halkasına girip onların ibadetlerine ortak olur. İşte kul, ancak böyle namâz vasıtasıyla küllîleşerek ibadet etmek sûretiyle kurtulur.

Demek ezan-ı şerîf, حَيَّ عَلَى الصَّلَاة cümlesi ile bütün Müslümanlara çağrıda bulunuyor ve manen diyor ki; *"Ey ehl-i îmân ve İslâm! Haydi, namâzı topyekün cemaat içinde ikâme*

Seite 65

Evet, bir farz namâzı, cemaatle kıldığın zaman, birden manen ruh-i Nebevî (asm), imam olur; sen de ona tabi olursun; bütün âlem, birden ayağa kalkıp her bir mevcûd, kendine mahsûs bir şekil ve tarz ile ayrı ayrı şîvelerle namâza başlar; seninle beraber namâzını kılar; tesbîhini yapar.¹ Biraz daha terakkî edersen, Resûl-i Ekrem (asm)'da fânî olup, O Zât-ı Risâlet'in vekîli ve vârisi olarak bütün mahlûkâtın da zâbiti sıfatıyla bütün âleme, namâz ibadeti ile tevhîdi ilan edersin. Bu namâza, "**salât-ı kübrâ**" denir.

Peki, farz namâz vasıtasıyla böyle halka-i kübrâ-i kâinâta girmek sûretiyle kılınan bir namâz nerede? Ferdî, cüz'î, tek başına kılınan bir namâz nerede? Kıyâs edilsin. Namâz vasıtasıyla şu halka-i kübrâ-i Muhammediyye'yi bırakan kişiyi, başka halkalar kurtarmaz.

---

[1] Nûr, 24:41.

Seite 66

Evet, bir farz namâzı, cemaatle kıldığın zaman, birden manen ruh-i Nebevî (asm), imam olur; sen de ona tabi olursun; bütün âlem, birden ayağa kalkıp her bir mevcûd, kendine mahsûs bir şekil ve tarz ile ayrı ayrı şîvelerle namâza başlar; seninle beraber namâzını kılar; tesbîhini yapar.¹ Biraz daha terakkî edersen, Resûl-i Ekrem (asm)'da fânî olup, O Zât-ı Risâlet'in vekîli ve vârisi olarak bütün mahlûkâtın da zâbiti sıfatıyla bütün âleme, namâz ibadeti ile tevhîdi ilan edersin. Bu namâza, "**salât-ı kübrâ**" denir.

Peki, farz namâz vasıtasıyla böyle halka-i kübrâ-i kâinâta girmek sûretiyle kılınan bir namâz nerede? Ferdî, cüz'î, tek başına kılınan bir namâz nerede? Kıyâs edilsin. Namâz vasıtasıyla şu halka-i kübrâ-i Muhammediyye'yi bırakan kişiyi, başka halkalar kurtarmaz.

---

[1] Nûr, 24:41.

Ellâh, büyüktür. Ellâh'tan başka hâk Ma'bûd yoktur.” cümleleri ise; “*Ellâh hakkında şübhe etme! ‘Nasıl olur, Ellâh, bu üç davete ittibâ’ ile beni kurtarır?’ deme!*” diyor ve böyle bir şübheyi izâle ediyor.

Ezandan sonra okunan dua: Müezzinin davetinden sonra okunması sünnet olan dua-i Nebevî şudur:

اَللّٰهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةُ النَّامَّةُ وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ اَتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيْلَةَ وَالْفَضِيْلَةَ وَاَبْعَثْنِيْ مَقَامًا مَّحْمُوْدًا الَّذِي وَعَدْتَنِيْ اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيْعَادَ

Bu duada geçen الدَّعْوَةُ النَّامَّةُ kelimesi; Kitab, Sünnet ve namâza yapılan daveti, bu davetin kıyamete kadar devam edeceğini ve yerine başka bir davetin ikâme edilemeyeceğini ifâde eder.

Ellâh, büyüktür. Ellâh’tan başka hâk Ma’bûd yoktur.” cümleleri ise; “*Ellâh hakkında şübhe etme! ‘Nasıl olur, Ellâh, bu üç davete ittibâ’ ile beni kurtarır?’ deme!’*” diyor ve böyle bir şübheyi izâle ediyor.

Ezandan sonra okunan dua: Müezzinin davetinden sonra okunması sünnet olan dua-i Nebevî şudur:

اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةُ النَّامَّةُ وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ أَتَى مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَابْعَثْنَاهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ

Bu duada geçen الدَّعْوَةُ النَّامَّةُ kelimesi; Kitab, Sünnet ve namâza yapılan daveti, bu davetin kıyamete kadar devam edeceğini ve yerine başka bir davetin ikâme edilemeyeceğini ifâde eder.

وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ kelimesi ise; "Asıl ibadet, namâzdır. Öyleyse davet de evvel emirde namâz ibadetine olacaktır." manasını ifâde eder.

Peki, ezanda, diğer ibadetlere neden davet yapılmamıştır? Zira oruç, hac, zekât, kelime-i şehâdet, hepsi namâzın içinde mevcûddur. Namâz ibadeti, günde beş defa farzdır. Diğer ibadetlere gelince; oruç ve zekât ibadetleri, senede bir defa; hac ibadeti ise, ömürde bir defa farzdır.

Müezzin, ezan ile başta insanlar olmak üzere bütün mevcûdât-ı âlemi namâza, ibadete davet etti. Sen de bir kul olarak cemaatle namazını kıl; hem bütün zerrat-ı vücûdun, hem de bütün zerrat-ı âlem nâmına bu namâz ibadetini Ellâh'a takdîm et! Zira namâz kılan, sadece sen değilsin. Belki yer,

وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ kelimesi ise; "Asıl ibadet, namâzdır. Öyleyse davet de evvel emirde namâz ibadetine olacaktır." manasını ifâde eder.

Peki, ezanda, diğer ibadetlere neden davet yapılmamıştır? Zira oruç, hac, zekât, kelime-i şehâdet, hepsi namâzın içinde mevcûddur. Namâz ibadeti, günde beş defa farzdır. Diğer ibadetlere gelince; oruç ve zekât ibadetleri, senede bir defa; hac ibadeti ise, ömürde bir defa farzdır.

Müezzin, ezan ile başta insanlar olmak üzere bütün mevcûdât-ı âlemi namâza, ibadete davet etti. Sen de bir kul olarak cemaatle namazını kıl; hem bütün zerrat-ı vücûdun, hem de bütün zerrat-ı âlem nâmına bu namâz ibadetini Ellâh'a takdîm et! Zira namâz kılan, sadece sen değilsin. Belki yer,

Seite 71

semâvî kitapların Hulasası ve tekvînî ve teklîfî kanunların îzâhı olan ve bütün mevcûdâtın ve insanın ibadetini beyân eden Kur'ân'a davet yapılmıştır.

أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ cümlesi ile bütün peygamberlerin risâletinin Hulasası olan Risâlet-i Muhammediyye (asm)'a, O'nun sünnet-i seniyyesine davet yapılmıştır.

Bu iki davete icâbet için de عَلَى الصَّلَاةِ cümlesiyle namaza davet yapılmıştır. İşte davet-i tâmmе budur. Öyleyse davet yerini bulmuştur. Başka bir davet, bâtıldır, merdûddur, memnû'dur, harâmdır.

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ ayet-i kerîmesinin sarâhatiyle; davet, sadece Kur'ân, Sünnet ve namaza olmalıdır. Başka bir davette bulunanlar, Ellâh ve Resûlü indinde mes'ûl olacak, cezaya müstahak olacaklardır.

Seite 72

semâvî kitapların Hulasası ve tekvînî ve teklîfî kanunların îzâhı olan ve bütün mevcûdâtın ve insanın ibadetini beyân eden Kur'ân'a davet yapılmıştır.

أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ cümlesi ile bütün peygamberlerin risâletinin Hulasası olan Risâlet-i Muhammediyye (asm)'a, O'nun sünnet-i seniyyesine davet yapılmıştır.

Bu iki davete icâbet için de عَلَى الصَّلَاةِ cümlesiyle namaza davet yapılmıştır. İşte davet-i tâmmе budur. Öyleyse davet yerini bulmuştur. Başka bir davet, bâtıldır, merdûddur, memnû'dur, harâmdır.

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ ayet-i kerîmesinin sarâhatiyle; davet, sadece Kur'ân, Sünnet ve namaza olmalıdır. Başka bir davette bulunanlar, Ellâh ve Resûlü indinde mes'ûl olacak, cezaya müstahak olacaklardır.

kadar; belki ilk yaratılıştan kıyamete kadar gelip geçen bütün mevcûdâtın namâzı, senin namâzının içindedir; böylece bütün kâinât ile beraber umûm mevcûdât nâmına ve hesabına hamd ediyorsun. İşte küllîleşmek budur.

إِيَّاكَ تَعْبُدُ : "Ey Ma'bûd-u Bilhakk! Rûy-i zemînde bulunan mü'minler ve muvahhidîndeki cemaat-ı uzmâ, kâinâtta ki umûm mevcûdât, ben ve zerrat-ı vücûdum, belki ezelden ebede kadar bütün zerrat-ı mevcûdât, alakadâr olduğumuz Hakikat-ı Muhammediyye (asm) arkasında, senin huzurunda, el pençe durarak, ibadet ederiz."

وَإِيَّاكَ تَسْتَعِينُ : "Hem bütün âlemle beraber senden meded isteriz."

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ : "Kezâ bütün âlemle beraber râh-ı hak olan sırat-ı müstakîmi, Cennet'i, bekâyı, likâyı senden taleb ederiz."

kadar; belki ilk yaratılıştan kıyamete kadar gelip geçen bütün mevcûdâtın namâzı, senin namâzının içindedir; böylece bütün kâinât ile beraber umûm mevcûdât nâmına ve hesabına hamd ediyorsun. İşte küllîleşmek budur.

إِيَّاكَ تَعْبُدُ : "Ey Ma'bûd-u Bilhakk! Rûy-i zemînde bulunan mü'minler ve muvahhidindeki cemaat-ı uzmâ, kâinâtta bulunan umûm mevcûdât, ben ve zerrat-ı vücûdum, belki ezelden ebede kadar bütün zerrat-ı mevcûdât, alakadâr olduğumuz Hakikat-ı Muhammediyye (asm) arkasında, senin huzurunda, el pençe durarak, ibadet ederiz."

وَإِيَّاكَ تَسْتَعِينُ : "Hem bütün âlemle beraber senden meded isteriz."

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ : "Kezâ bütün âlemle beraber râh-ı hak olan sırat-ı müstakîmi, Cennet'i, bekâyı, likâyı senden taleb ederiz."

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ : "Kendilerine büyük nimet ve ihsanda bulunduğın nebîler, siddîklar, şehîdler ve sâlihlerin yoluna bizi ilhâk eyle."

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ : "Gadab-ı İlâhî'ne dûçâr olmuş, rahmetinden mahrûm kalmış, huzurundan tardedilmiş olan kimselerin ve milletlerin yoluna değil; kezâ râh-ı hakkı kaybetmiş, hevâ-i nefsinî, kendine ilâh ittihaz etmiş, mağrûr, dâllîn gürûhunun yoluna da değil; belki tevhîd ve sırat-ı müstakîm yoluna bizi hidâyet eyle; ey Rabb-i Kerîm'imiz! Hulasa: Kur'ân'ın, sırat-ı müstakîme dâir tarif ettiğî ne kadar esbâb-ı hidâyet ve hayr varsa, cümlesini senden taleb ederiz; şîrk, küfür ve nifâka dâir tarif ettiğî ne kadar esbâb-ı dalâlet ve şer varsa, hepsinden sana sığınırız."

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ : "Kendilerine büyük nimet ve ihsanda bulunduğın nebîler, siddîklar, şehîdler ve sâlihlerin yoluna bizi ilhâk eyle."

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ : "Gadab-ı İlâhî'ne dûçâr olmuş, rahmetinden mahrûm kalmış, huzurundan tardedilmiş olan kimselerin ve milletlerin yoluna değil; kezâ râh-ı hakkı kaybetmiş, hevâ-i nefsinî, kendine ilâh ittihaz etmiş, mağrûr, dâllîn gürûhunun yoluna da değil; belki tevhîd ve sırat-ı müstakîm yoluna bizi hidâyet eyle; ey Rabb-i Kerîm'imiz! Hulasa: Kur'ân'ın, sırat-ı müstakîme dâir tarif ettiği ne kadar esbâb-ı hidâyet ve hayr varsa, cümlesini senden taleb ederiz; şîrk, küfür ve nifâka dâir tarif ettiği ne kadar esbâb-ı dalâlet ve şer varsa, hepsinden sana sığınırız."

namazın akabindeki tesbîhât, o derece sâir tarîkatların ve evrâdların fevkindedir. Bu sır dahî şöyle inkişâf etti ki:

Nasıl zikir dairesinde bir mecliste veyahud hatme-i Nakşiyede bir mescidde birbiriyle alakadâr hey'et-i mecmûada nûrânî bir vazîyyet hissediliyor. Kalbi hüşyar bir zât, namazdan sonra سُبْحَانَ اللَّهِ , سُبْحَانَ اللَّهِ deyip tesbîhi çekerken, o daire-i zikrin reîsi olan Zât-ı Ahmediyye Aleyhissalâtü Vesselâm'ın müvacehesinde, yüz milyon tesbîh edenler, tesbîh elinde çektiklerini manen hisseder; o azâmet ve ulviyyetle سُبْحَانَ اللَّهِ , سُبْحَانَ اللَّهِ der. Sonra o serzâkirin emr-i manevîsiyle ona ittibâ'en الْحَمْدُ لِلَّهِ , الْحَمْدُ لِلَّهِ dediği vakit, o halka-i zikrin ve o çok geniş dairesi bulunan hatme-i Ahmediyye (asm)'un dairesinde yüz milyon mürîdlerin الْحَمْدُ لِلَّهِ , الْحَمْدُ لِلَّهِ larından tezâhür eden

namazın akabindeki tesbîhât, o derece sâir tarîkatların ve evrâdların fevkindedir. Bu sır dahî şöyle inkişâf etti ki:

Nasıl zikir dairesinde bir mecliste veyahud hatme-i Nakşiyede bir mescidde birbiriyle alakadâr hey'et-i mecmûada nûrânî bir vazîyyet hissediliyor. Kalbi hüşyar bir zât, namazdan sonra سُبْحَانَ اللَّهِ , سُبْحَانَ اللَّهِ deyip tesbîhi çekerken, o daire-i zikrin reîsi olan Zât-ı Ahmediyye Aleyhissalâtü Vesselâm'ın müvacehesinde, yüz milyon tesbîh edenler, tesbîh elinde çektiklerini manen hisseder; o azâmet ve ulviyyetle سُبْحَانَ اللَّهِ , سُبْحَانَ اللَّهِ der. Sonra o serzâkirin emr-i manevîsiyle ona ittibâ'en الْحَمْدُ لِلَّهِ , الْحَمْدُ لِلَّهِ dediği vakit, o halka-i zikrin ve o çok geniş dairesi bulunan hatme-i Ahmediyye (asm)'un dairesinde yüz milyon mürîdlerin الْحَمْدُ لِلَّهِ , الْحَمْدُ لِلَّهِ larından tezâhür eden

Seite 79

azâmetli bir hamdi düşünüp içinde اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ile iştirâk eder ve hâkezâ... اَللّٰهُ اَكْبَرُ , اَللّٰهُ اَكْبَرُ ve duadan sonra لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ , لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ otuz üç defa o tarîkat-ı Ahmediyye (asm)'ın halka-i zikrinde ve hatme-i kübrâsında o sâbık mana ile o ihvân-ı tarîkatı nazara alıp, o halkanın serzâkiri olan Zât-ı Ahmediyye (asm)'a müteveccih olup اَلْفُ صَلَاةٍ وَ اَلْفُ سَلَامٍ der, diye anladım ve hissettim ve hayâlen gördüm.

Demek tesbîhât-ı salâtiyenin çok ehemmiyeti var.”¹

---

[1] Kastamonu Lâhikası, s. 103-104.

Seite 80

azâmetli bir hamdi düşünüp içinde اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ile iştirâk eder ve hâkezâ... اَللّٰهُ اَكْبَرُ , اَللّٰهُ اَكْبَرُ ve duadan sonra لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ , لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ otuz üç defa o tarîkat-ı Ahmediyye (asm)'ın halka-i zikrinde ve hatme-i kübrâsında o sâbık mana ile o ihvân-ı tarîkatı nazara alıp, o halkanın serzâkiri olan Zât-ı Ahmediyye (asm)'a müteveccih olup اَلْفُ صَلَاةٍ وَ اَلْفُ سَلَامٍ olup اَلْفُ صَلَاةٍ وَ اَلْفُ سَلَامٍ der, diye anladım ve hissettim ve hayâlen gördüm.

Demek tesbîhât-ı salâtiyenin çok ehemmiyeti var.”¹

---

[1] Kastamonu Lâhikası, s. 103-104.

On Birinci Esâs: Makamât-ı maneviyye hakkındadır.

Kutbiyyet, gavsıyyet, mehdiyyet, müceddidiyyet gibi manevî makamlar, Kur'ân ve Sünnet'in teblîği için, bir dellâllık makamıdır. Yoksa şahsiyyet ve enâniyyeti ön plana çıkarıp, halkı, o makamâta davet etmek ve o makam sâhibine bağlamak için verilen bir makam değildir.

Evet, bir kul, çalışır, amel ve ibadet eder; lütuf ve inâyet-i ilâhiye de ona refik olur; netîcede o kul, ihsan-ı Rabbânî ile makamât-ı maneviyyeye nâil olur. O da bu ihsana mazhâriyyeti, şükür sadedinde, sadece Dîn-i İslâm'ın teblîği için kullanır. Böylece o kul, Hazret-i Peygamber (asm)'a, belki bütün

On Birinci Esâs: Makamât-ı maneviyye hakkındadır.

Kutbiyyet, gavsıyyet, mehdiyyet, müceddidiyyet gibi manevî makamlar, Kur'ân ve Sünnet'in teblîği için, bir dellâllık makamıdır. Yoksa şahsiyyet ve enâniyyeti ön plana çıkarıp, halkı, o makamâta davet etmek ve o makam sâhibine bağlamak için verilen bir makam değildir.

Evet, bir kul, çalışır, amel ve ibadet eder; lütuf ve inâyet-i ilâhiye de ona refik olur; netîcede o kul, ihsan-ı Rabbânî ile makamât-ı maneviyyeye nâil olur. O da bu ihsana mazhâriyyeti, şükür sadedinde, sadece Dîn-i İslâm'ın teblîği için kullanır. Böylece o kul, Hazret-i Peygamber (asm)'a, belki bütün

Seite 83

Bu sûreyi okuduğın zaman, o anda Ellâh, bin bir isim ve sıfatıyla seninle beraber olmuyor mu? Hem meselâ: اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ dediğın zaman, Resûl-i Ekrem (asm), o anda manen seninle beraber olduğuna inanmıyor musun? Elbette inanıyorsun. Madem bir sûre-i celîle veya bir ayet-i kerîme veyahud salavât-ı şerîfe vasıtasıyla Ellâh ve Resûlü, manen senin yanında olduğuna inanıyorsun; artık falan kutbu, filan gavsı çağırmaya hâcet var mı? Feteemmel!

Ellâh (cc), bin bir isim ve sıfatıyla senden sana yakındır. Resûl-i Ekrem (sav) de ruhaniyetiyle senin yanındadır.

Mürşid, şahsını değil; âyine-i ruhunda Kur'ân ve Sünnet'i göstermelidir. Zira Kur'ân ve Sünnet, âyine ister; vekîl ve gölge istemez. Rivâyete göre; Cüneyd-i Bağdâdî, âyine-i ruhunda Kitab ve Sünnet'i mürîdine göstermeden,

Seite 84

Bu sûreyi okuduğın zaman, o anda Ellâh, bin bir isim ve sıfatıyla seninle beraber olmuyor mu? Hem meselâ: **اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ** dediğin zaman, Resûl-i Ekrem (asm), o anda manen seninle beraber olduğuna inanmıyor musun? Elbette inanıyorsun. Madem bir sûre-i celîle veya bir ayet-i kerîme veyahud salavât-ı şerîfe vasıtasıyla Ellâh ve Resûlü, manen senin yanında olduğuna inanıyorsun; artık falan kutbu, filan gavsı çağırmaya hâcet var mı? Feteemmel!

Ellâh (cc), bin bir isim ve sıfatıyla senden sana yakındır. Resûl-i Ekrem (sav) de ruhaniyetiyle senin yanındadır.

Mürşid, şahsını değil; âyine-i ruhunda Kur'ân ve Sünnet'i göstermelidir. Zira Kur'ân ve Sünnet, âyine ister; vekîl ve gölge istemez. Rivâyete göre; Cüneyd-i Bağdâdî, âyine-i ruhunda Kitab ve Sünnet'i mürîdine göstermeden,

mürîdini yanına almamıştır. “Şayet böyle olmazsa, mürîd, dalâlete gider; bana tapar.” demiştir. Kezâ Şâh-ı Nakşibendî, âyine-i ruhunda Kitab ve Sünnet’i göstermeden, kimseyi tarîkatına, yanına almamıştır. Bu zevât-ı âliye, Kur’ân ve Sünnet’e güzel bir âyine olmuşlar; kimseyi kendi şahıslarına ve makamlarına davet etmemişlerdir. Siz ise, başka bir davanın peşine düştünüz. Âlem-i İslâm olarak “velîlik” davasıyla yola çıkmışsınız ve bu yol ile dîne hizmet edeceğinize inanıyorsunuz. “Velî, beni kurtarır.” diyorsunuz. Bu dava ve bu davaya davet, bâtıldır. Bu, resmen “sûfizm hareketi”dir. Bu davanın, İslâm’la yakından, uzaktan alakası yoktur. Çünkü bu, “Peygamberlik Müessesesi”ne karşı ayaklanma demektir. Velî, peygambere engel olmuştur. Böyle bir velî, seni aslâ kurtaramaz. Sizi kandırmışlar. Dikkat edin; bu yanlıştan vazgeçin. Aksi takdirde âzâb-ı İlâhî, dünya ve âhirette sizi yakalar.

mürîdini yanına almamıştır. “Şayet böyle olmazsa, mürîd, dalâlete gider; bana tapar.” demiştir. Kezâ Şâh-ı Nakşibendî, âyine-i ruhunda Kitab ve Sünnet’i göstermeden, kimseyi tarîkatına, yanına almamıştır. Bu zevât-ı âliye, Kur’ân ve Sünnet’e güzel bir âyine olmuşlar; kimseyi kendi şahıslarına ve makamlarına davet etmemişlerdir. Siz ise, başka bir davanın peşine düştünüz. Âlem-i İslâm olarak “velîlik” davasıyla yola çıkmışsınız ve bu yol ile dîne hizmet edeceğinize inanıyorsunuz. “Velî, beni kurtarır.” diyorsunuz. Bu dava ve bu davaya davet, bâtıldır. Bu, resmen “sûfizm hareketi”dir. Bu davanın, İslâm’la yakından, uzaktan alakası yoktur. Çünkü bu, “Peygamberlik Müessesesi”ne karşı ayaklanma demektir. Velî, peygambere engel olmuştur. Böyle bir velî, seni aslâ kurtaramaz. Sizi kandırmışlar. Dikkat edin; bu yanlıştan vazgeçin. Aksi takdirde âzâb-ı İlâhî, dünya ve âhirette sizi yakalar.

Seite 87

bizden dua istemiş; salât u selâm getirmemizi emretmiştir. Biz, hadsiz derece birbirimizin duasına muhtâcız. Buna binâen birbirimize dua etmeliyiz. Biz râcîyiz, dilenciyiz. Birbirimizden dua talebinde bulunuruz. Davet sâhibi değiliz. Davet sâhibinin dellâli ve mübelliğiyiz. Hâdimiz, mahdûm değiliz. Hacı Hulûsî Bey'in şu sözü, ibret-feşândır. O Zât, sık sık bana şöyle emrederdi: *'Molla! Molla! Mercüyetten el-hazer, el-hazer, el-hazer!'*"

Netîce-i kelâm: Hak davet, yalnız ezândadır ve bu davet de "Kur'ân, Hadîs ve namâz" şeklinde üç esâs ile nihayet bulmuş ve kıyamete kadar da devam edecektir. Kur'ân ve Hadîs'i yanlış anlamamak için, İcmâ' ve Kiyâs'a mürâcaat ediyoruz. Bu asırda da Risâle-i Nûr'u, bu edille-i şer'îyye için, bürhân olarak kabul ediyoruz.

Seite 88

bizden dua istemiş; salât u selâm getirmemizi emretmiştir. Biz, hadsiz derece birbirimizin duasına muhtâcız. Buna binâen birbirimize dua etmeliyiz. Biz râcîyiz, dilenciyiz. Birbirimizden dua talebinde bulunuruz. Davet sâhibi değiliz. Davet sâhibinin dellâli ve mübelliğiyiz. Hâdimiz, mahdûm değiliz. Hacı Hulûsî Bey'in şu sözü, ibret-feşândır. O Zât, sık sık bana şöyle emrederdi: *'Molla! Molla! Mercûyetten el-hazer, el-hazer, el-hazer!'*"

Netîce-i kelâm: Hak davet, yalnız ezândadır ve bu davet de "Kur'ân, Hadîs ve namâz" şeklinde üç esâs ile nihayet bulmuş ve kıyamete kadar da devam edecektir. Kur'ân ve Hadîs'i yanlış anlamamak için, İcmâ' ve Kiyâs'a mürâcaat ediyoruz. Bu asırda da Risâle-i Nûr'u, bu edille-i şer'îyye için, bürhân olarak kabul ediyoruz.

Risâle-i Nûr, hâdimdir; mahdûm değildir. Dellâldır, mübelliğdir; dava sâhibi değildir. Dava değil; dava içinde bürhândır. Bediuzzaman Hazretleri, eserinde yazdığı bürhânları Kur'ân'dan almış; bu bürhânlar, kendi fikrinin mahsûlü değildir. Risâle-i Nûr, bir meslek, bir meşreb, bir tarîkat değildir; belki doğrudan doğruya hakikat-i Kur'âniyye, hakikat-i Risâlet-i Muhammediyye ve hakikat-i salâtı canlandırıp isbat eden bir câdde-i kübrâdır.

Kur'ân, aşîretçilik, milliyetçilik gibi davaların hepsini yasak etti; ortadan kaldırdı. Tek bir davetimiz var. O da ezân ile yapılan davettir. Kurtuluşumuz, cemaat olarak namazdadır. Hakikat-i hal böyle iken, ezân-ı şerîfteki davete icâbet etmiyorsunuz. "Şeyhimiz, hocamız, mezhebimiz, mesleğimiz, meşrebimiz, tarîkatımız, aşîretimiz, ırkımız, partimiz, kanunlarımız, beşerî sistemlerimiz, paramız, makamımız, mevki'imiz" diyorsunuz.

Risâle-i Nûr, hâdimdir; mahdûm değildir. Dellâldır, mübelliğdir; dava sâhibi değildir. Dava değil; dava içinde bürhândır. Bediuzzaman Hazretleri, eserinde yazdığı bürhânları Kur'ân'dan almış; bu bürhânlar, kendi fikrinin mahsûlü değildir. Risâle-i Nûr, bir meslek, bir meşreb, bir tarîkat değildir; belki doğrudan doğruya hakikat-i Kur'âniyye, hakikat-i Risâlet-i Muhammediyye ve hakikat-i salâtı canlandırıp isbat eden bir câdde-i kübrâdır.

Kur'ân, aşîretçilik, milliyetçilik gibi davaların hepsini yasak etti; ortadan kaldırdı. Tek bir davetimiz var. O da ezân ile yapılan davettir. Kurtuluşumuz, cemaat olarak namazdadır. Hakikat-i hal böyle iken, ezân-ı şerîfteki davete icâbet etmiyorsunuz. "Şeyhimiz, hocamız, mezhebimiz, mesleğimiz, meşrebimiz, tarîkatımız, aşîretimiz, ırkımız, partimiz, kanunlarımız, beşerî sistemlerimiz, paramız, makamımız, mevkî'imiz" diyorsunuz.

Kezâ namazın tahıyyâtında, hem أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ diyerek, Kur'ân ve Sünnet'in ahkâmını tasdîk ve kabul ettiler. Hem de ilmî, amelî ve edebî sahalarda bu ahkâmı icrâ ve tatbîk etmek sûretiyle bilfiil bu davete icâbet ettiler.

Hicrî üçüncü asırdan sonra ise; ümmet, ezânın bu davetini, tasdîk ve kabul ettikleri ve dil ile ikrâr ettikleri halde; ilmî, amelî ve edebî sahalarda bilfiil bu ahkâmın icrâ ve tatbîkını terk ettiler. Kezâ namazın tahıyyâtında, bu daveti, tasdîk ve kabul ettikleri halde; ilmî, amelî ve edebî sahalarda bilfiil bu ahkâmın icrâ ve tatbîkını terk ettiler. Böylece hem ezânda, hem de tahıyyâtta geçen bu davet, muallâkta kaldı; sadece lafız ve isimden ibâret oldu.

Kasem ederim ki; bu davet, bi-iznillâh, bi-havlillâh yakın bir zamanda bütün cihâna

Kezâ namazın tahıyyâtında, hem أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ diyerek, Kur'ân ve Sünnet'in ahkâmını tasdîk ve kabul ettiler. Hem de ilmî, amelî ve edebî sahalarda bu ahkâmı icrâ ve tatbîk etmek sûretiyle bilfiil bu davete icâbet ettiler.

Hicrî üçüncü asırdan sonra ise; ümmet, ezânın bu davetini, tasdîk ve kabul ettikleri ve dil ile ikrâr ettikleri halde; ilmî, amelî ve edebî sahalarda bilfiil bu ahkâmın icrâ ve tatbîkini terk ettiler. Kezâ namazın tahıyyâtında, bu daveti, tasdîk ve kabul ettikleri halde; ilmî, amelî ve edebî sahalarda bilfiil bu ahkâmın icrâ ve tatbîkini terk ettiler. Böylece hem ezânda, hem de tahıyyâtta geçen bu davet, muallâkta kaldı; sadece lafız ve isimden ibâret oldu.

Kasem ederim ki; bu davet, bi-iznillâh, bi-havlillâh yakın bir zamanda bütün cihâna

Seite 93

hâkim olacaktır. Onun dışındaki bütün davetler, ortadan kalkacaktır. Nasıl ki; Resûl-i Ekrem (asm) vasıtasıyla bu davet ilan edilince; bu davetin karşısında, o zamanki Rûm, Sâsânî ve Habeşîstân gibi üç büyük devlet ve bunlara bağlı olan küçük devletçikler ve bâtil ve muharref dinler mağlûb oldular. Kur'ân ve Sünnet, bütün cihâna hâkim oldu; galebe çaldı. Sünnetullâh ve âdetullâh böyledir. Bu davet, karşısında başka bir davet kabul etmez. Bu asır insanları, bu davete icâbet etmedikleri için huzur ve sükûna, saâdet ve selâmete hasrettir.

Tekrar Asr-ı Saâdet gibi bir asra kavuşmak ve o saâdeti yaşamak istiyorsak; Kur'ân ve Hadîs'i; ilmî, amelî ve edebî sahalarda hâkim kılmalıyız; ezân-ı Muhammedîde ifâde edilen davete icâbet etmeliyiz; diğer davetlerden i'râz etmeliyiz; namazı yukarıda tarif edildiği şekliyle, cemaatle beraber kılmalıyız.

Seite 94

hâkim olacaktır. Onun dışındaki bütün davetler, ortadan kalkacaktır. Nasıl ki; Resûl-i Ekrem (asm) vasıtasıyla bu davet ilan edilince; bu davetin karşısında, o zamanki Rûm, Sâsânî ve Habeşîstân gibi üç büyük devlet ve bunlara bağlı olan küçük devletçikler ve bâtil ve muharref dinler mağlûb oldular. Kur'ân ve Sünnet, bütün cihâna hâkim oldu; galebe çaldı. Sünnetullâh ve âdetullâh böyledir. Bu davet, karşısında başka bir davet kabul etmez. Bu asır insanları, bu davete icâbet etmedikleri için huzur ve sükûna, saâdet ve selâmete hasrettir.

Tekrar Asr-ı Saâdet gibi bir asra kavuşmak ve o saâdeti yaşamak istiyorsak; Kur'ân ve Hadîs'i; ilmî, amelî ve edebî sahalarda hâkim kılmalıyız; ezân-ı Muhammedîde ifâde edilen davete icâbet etmeliyiz; diğer davetlerden i'râz etmeliyiz; namazı yukarıda tarif edildiği şekliyle, cemaatle beraber kılmalıyız.

Seite 95

Inhalt für Seite 95 nicht verfügbar.